

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт
з навчальної дисципліни «Теорія та історія права»
(для студентів освітньої програми «Право» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»)

«До друку, в світ дозволяю»

Проректор _____

Протокол №__ від _____ 2023 р.

Укладачі

О.С. Арсентьєва
М.І. Антоненко
Л.В. Котова
Б.Г. Розовський

*Весь цифровий і фактичний матеріал,
бібліографічні відомості перевірені.
Написання одиниць відповідає стандартам.*

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт
з дисципліни «Теорія та історія права»
*(для студентів освітньої програми «Право» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»)*

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри правознавства
Протокол № 10 від 08.03.2023р.

УДК 340.12 (075,4)
М 545

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни «Теорія та історія права» (для студентів освітньої програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»). / Укладачі: О.С. Арсентьєва, М.І. Антоненко, Л.В. Котова, Б.Г. Розовський. – Київ: Вид-во Східноукр.нац. ун-ту ім. В. Даля, 2023. – 35 с.

Зазначені основні вимоги до написання курсових робіт з дисципліни «Теорія та історія права» для студентів освітньої програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання спеціальності 081 «Право». Надано рекомендації щодо розділів роботи, наведені дані, необхідні для правильного оформлення тексту курсових робіт. Методичні вказівки містять зразки оформлення титульного аркуша, завдання на курсову роботу, відгуку керівника, змісту роботи та списку використаної літератури.

Укладачі:

О.С. Арсентьєва, проф.

М.І. Антоненко, доц.

Л.В. Котова, проф.

Б.Г. Розовський , проф.

Відповідальний
за випуск:

Г.О. Ведьонова, лаборант ЮК «PRO BONO»

Рецензент :

Ю.Ю. Івчук, проф., д.ю.н.

1. ПОНЯТТЯ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою навчальної дисципліни «Теорія та історія права» є засвоєння теоретичних основ права, формування юридичного світогляду, та оволодіння юридичною термінологією для становлення сучасного висококваліфікованого правника на підставі вивчення найзначніших світових типів державно-правових систем, історії виникнення й розвитку головних інститутів держави і права, їх закономірностей і напрямів; засад теорії права як специфічного соціального явища, що є передумовою підготовки студентів до засвоєння галузевих та спеціальних юридичних навчальних дисциплін; формування та розвиток правових знань студентів, умінь узагальнювати окремі державно-правові явища, аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; вміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації; виробляти установки на оволодіння професійними вміннями та навичками.

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Теорія і історія права» блоку «Теорія права» полягають в тому, щоб сформулювати розуміння, що вона є фундаментальною, вихідною, провідною і найбільш значимою в процесі всієї фахової підготовки юристів і дає студентам основу для вивчення галузевих юридичних дисциплін; засвоєння загальних закономірностей виникнення, розвитку, функціонування права на основі врахування кращих гуманістичних і демократичних державно-правових здобутків людської цивілізації.

Курсова робота є однією з форм самостійної роботи студентів. Курсова робота – це різновид студентської індивідуальної творчої роботи, яка виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами під час вивчення дисципліни, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Відповідно до ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ курсова робота є одним з видів самостійної роботи студентів - індивідуальних завдань, які виконуються студентами у строки, передбачені навчальним планом. Навчальним планом спеціальності 081 «Право» для денної та заочної форм навчання передбачене виконання курсової роботи з дисципліни «Теорія та історія права» у 2-му семестрі.

Метою самостійної роботи за дисципліною є самостійне оволодіння знаннями згідно запропанованого плану вивчення відповідних рекомендованих навчальних та нормативних джерел з тем. Виконання самостійної роботи привчає студентів до логічного, систематичного і абстрактного мислення, дає можливість закріпити та поглибити теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення окремих тем курсу, навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, аналізувати навчальну та наукову літературу, практику роботи судових та правоохоронних органів, отримати навички дослідної роботи.

Метою написання курсової роботи є закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань студентів з дисципліни, розвиток навичок ведення самостійної наукової роботи, оволодіння основними методами наукового дослідження, формулювання конкретних висновків та практичних рекомендацій за темою курсової роботи.

Найбільш важливими загальними вимогами щодо виконання курсових робіт є такі:

- тема курсової роботи розкривається на підставі широкого вивчення загальної навчальної та спеціальної наукової літератури з даної проблематики;
- у роботі містяться елементи творчості, теоретичні висновки висвітлюються у взаємозв'язку з існуючою правозастосовною практикою, державно-правові явища і процеси розглядаються у динаміці та розвитку;
- курсова робота має чітко визначене оформлення, якого обов'язково слід дотримуватись;
- текст викладається згідно з планом і виконується самостійно; забороняються дослівні запозичення з літературних джерел, окрім використання цитат з обов'язковими посиланнями на джерело;
- наукова література має бути сучасна, але за необхідності можна використовувати класичні наукові роботи, твори, справді необхідні для обґрунтування чи на підтвердження якогось висновку.

Академічна доброчесність. Звертаємо вашу увагу на те, що з метою запобігання та виявлення плагіату у роботах студентів, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до

інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування та відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту» щодо академічної доброчесності, Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>), та Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНУ ім. В. Даля за посиланням: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/Polozhennya-pro-ak.-ned.-21-04-lystopad.pdf>. З огляду на вищевикладене курсова робота буде перевірена на унікальність тексту засобами AntiPlagiarizm.net. Перед поданням роботи на перевірку ви маєте перевірити її самостійно у E-Campus.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Затвердження тематики та курсових робіт, вибір теми

Тематика курсових робіт повинна відповідати завданню навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами спеціальності.

Тематика курсової роботи та порядок її виконання затверджуються рішенням засідання кафедри.

Тема курсової роботи обирається студентом самостійно на підставі затвердженого кафедрою переліку тем з дисципліни «Теорія та історія права». Студент має право самостійно сформулювати тему, якщо її немає у переліку; цьому випадку він узгоджує тему із керівником курсової роботи. Разом з пропозицією щодо теми роботи, яка пропонується студентом, має бути подане обґрунтування доцільності її розробки, орієнтовний план роботи, актуальність та перспективи впровадження одержання результатів.

2.2. Підготовка та написання курсової роботи

Після обрання теми курсової роботи студент звертається до наукового керівника для узгодження плану роботи, списку нормативно-правових джерел і рекомендованої літератури, строків написання і порядку захисту роботи.

Наукове дослідження починається з вивчення рекомендованих нормативно-правових джерел і літератури, документів та інших матеріалів правозастосовної практики, після чого складається остаточний план роботи.

Успішному виконанню роботи сприяють правильно підібрані джерела, тому безпосередньому її написанню передує їх уважне вивчення. При цьому доцільно робити виписки з нормативно-правових і літературних джерел, робити помітки у чернетці щодо тих статей нормативних актів і сторінок видань, які будуть найбільш корисними при висвітленні відповідних питань роботи.

Підбираючи літературу для дослідження, варто переглянути останні числа українських юридичних часописів, таких як «Право України», «Підприємництво, господарство і право», «Університетські наукові записки», «Юридичний вісник України», «Юридична Україна», «Юрист», «Вісник Конституційного Суду України», «Вісник Верховного Суду України», «Вісник Вищого господарського суду України».

Особливу увагу варто присвятити проблемним питанням, спірним думкам, дискусіям, неузгодженостям законодавства. Водночас варто мати на увазі, що окремі нормативні акти можуть бути повністю або певною частиною застарілими, нечинними. Тому посилаєтесь на них можна лише у тому випадку, коли тема досліджується в історичному чи порівняльно-правовому аспекті.

Вивчення літературних джерел під час виконання роботи бажано проводити у такій послідовності:

- виписка бібліографічних даних про джерело, яке опрацьовується;
- загальне ознайомлення з твором у цілому та перегляд усього змісту;
- вибіркоче опрацювання обраної частини твору;
- виписка матеріалів, що зацікавили з посиланнями на сторінки, з яких зроблено виписку;
- критична оцінка записаного, його редагування та використання в роботі.

Робота над науковими джерелами сприяє набуттю навичок самостійної творчості студента. Слід також пам'ятати і про можливість використання ресурсів мережі Інтернет, де можна знайти не лише бібліографічні дані окремих наукових праць, а й самі джерела.

Загальними вимогами до складання плану є наявність кількох розділів (два і більше), складна структура, побудова дослідження від загального до часткового і, головне, дотримання меж дослідження визначених темою роботи. Частими помилками при складанні плану є те, що студенти формують

план, у якому тільки один розділ охоплює тему роботи, а інші виходять за її межі. Також слід пам'ятати, що назви окремих розділів (а у разі наявності і підрозділів) це лише частини загальної теми курсової роботи, тому вони повинні бути більш вузькими і не повторювати назву роботи.

До плану недоцільно включати більше *трьох-чотирьох основних питань*, так як при більшій кількості питань може виникнути небезпека слабого розкриття деяких з цих проблем, тобто робота може мати поверхневий, фрагментарний характер, що відповідно вплине на оцінку.

При висвітленні передбачених планом питань, потрібно:

наводити і розглядати різні погляди окремих науковців та юристів щодо проблем, які досліджуються;

- по можливості визначати свою позицію щодо спірних проблем;
- аналізувати відповідні положення нормативно-правових актів, у тому числі, в разі потреби, законодавство іноземних держав та міжнародно-правові акти;

- використовувати матеріали юридичної практики та матеріали ілюстративного характеру (статистичні дані, узагальнення, витяги з архівних документів, дані соціологічних опитувань тощо).

Результатом цього етапу є підготовка курсової роботи, яка оформлюється відповідно до вимог та передається на рецензування науковому керівнику.

При виконанні курсової роботи слід уникати таких типових помилок: зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або не розкриває тему повністю чи її частини;

- безсистемний виклад матеріалу, повторення одних і тих самих положень;
- логічні помилки, невміння виокремити головне;
- автор не виявив самостійності, робота є компіляцією, плагіатом або виконана шляхом копіювання з електронних баз рефератів;
- не зроблено аналізу чинних нормативних документів, спеціальної літератури з теми дослідження;
- кількість використаних джерел є недостатньою для всебічного вивчення теми;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких

запозичено матеріал, чи з порушенням нумерації тощо;

- бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

3. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Успішне виконання чи курсової роботи значною мірою залежить від того, наскільки чітко студент знає основні вимоги, які висуваються до такого виду робіт. Ці вимоги стосуються структури, змісту, обсягу і форми викладу матеріалу, а також оформлення роботи.

Обов'язковими структурними частинами курсової роботи є:

1. Титульний аркуш (додаток А);
2. Завдання на курсовий (проект) роботу студенту та календарний план (додаток Б);
3. Відгук керівника (додаток В);
4. Зміст;
5. Вступ;
6. Основна частина (розділи та підрозділи);
7. Висновок;
8. Список використаної літератури (додаток Г);
9. Додатки (якщо є).

Курсова робота розпочинається титульним аркушем, у якому зазначаються: офіційна назва навчального закладу та кафедри, на якій виконана робота; дисципліна з якої виконується курсова робота; тема курсової роботи; напрям та шифр підготовки; прізвище, ім'я та по батькові автора; прізвище, ім'я та по батькові, посада, науковий ступінь, вчене звання керівника курсової роботи; вказівки про результати захисту; дата; місто та рік написання роботи (див. додаток А).

Розробка курсового завдання викликана необхідністю визначити мету, теоретичні й практичні результати, які студент хоче досягти, приступивши до вивчення джерел (як має бути 30 і більше) з теми курсової роботи (див. додаток Б).

При розробці курсового завдання студенти керуються наступними рекомендаціями:

у рядку «Тема проекту (роботи)» чітко вказується тема курсової роботи у тій редакції, у якій вона сформульована у переліку курсових робіт або затверджена керівником;

у рядку «керівник проекту (роботи)» вказується прізвище, ім'я та по батькові керівника курсової роботи, а також його науковий ступінь та вчене звання.

рядок «затвержені розпорядженням по кафедрі від “___” _____ 20_року» заповнюється викладачем.

у рядку «Строк подання студентом проекту (роботи)» вказується встановлений граничний строк надання керівнику закінченої та повністю оформленої роботи (цей строк слід з'ясувати у деканаті юридичного факультету). Роботи, надані на перевірку пізніше зазначеного строку до перевірки не приймаються – подальша перевірка і захист таких робіт проводиться у порядку ліквідації студентом академічної заборгованості.

у рядку 3 «Вихідні дані до проекту (роботи)», який за своєю суттю є **практичним завданням**, вказуються конкретні результати роботи, які планується досягти у результаті дослідження – це можуть бути пропозиції та рекомендації із вдосконалення нормативно-правового регулювання окремих відносин у сфері права, пропозиції щодо запозичення зарубіжного досвіду, вказівка на прогалини й колізії в чинному законодавстві тощо. Наприклад, «визначити напрямки вдосконалення правової освіти населення щодо вдосконалення існуючих та запровадження нових засобів правового виховання».

у рядку 4 **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**, який за своєю суттю є **теоретичним завданням**, перераховуються ті теоретичні питання, які будуть досліджені студентом при написанні курсової роботи. Наприклад: «з'ясувати загальні тенденції формування правової культури особи та конкретизувати їх прояви стосовно сучасних умов державотворення в Україні; провести комплексний аналіз чинників, які впливають на процес формування правової культури особи; визначити елементи індивідуальної правової культури; визначити модель належної правової культури особи на засадах Конституції України та у відповідності до загальноновизнаних європейських та світових стандартів у сфері прав і свобод людини, відповідного рівня економічного і правового

мислення» тощо. Ці завдання не мають бути численними, але вони повинні бути конкретними, відповідно до теми курсової роботи. Теоретичні завдання вказуються через кому або крапку з комою; тим самим студент визначає напрям свого дослідження. *Не слід* вказувати як теоретичне завдання "проаналізувати наукові й практичні джерела, вивчити монографії тощо" – оскільки робота з джерелами (як теоретичними, так і нормативними) при написанні курсової роботи є *способом* виконання поставлених завдань, а не самостійним завданням;

рядок 5 «Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників)» не заповнюється

у рядку 6 «Дата видачі завдання» вказується дата отримання студентом теми курсової роботи.

Календарний план оформляється відповідно до форми, наведеної у додатку, і слугує для планування та контролю за виконанням різних етапів написання курсової роботи.

Зміст курсової роботи повинен бути логічним, послідовним та зрозумілим. Необхідно намагатися зробити так, щоб усі питання плану були єдиною структуровано-логічною системою, в якій кожний наступний пункт розвиває і доповнює попередні. При цьому, у роботі не може бути менше двох розділів.

У вступі розкривається актуальність обраної теми, визначається мета дослідження і коло питань, аналіз яких спрямований на досягнення цієї мети. Також у вступі зазначається об'єкт та предмет дослідження.

Визначення актуальності будь-якої теми має бути ясным, конкретним і має розкривати доцільність дослідження теми її значення. Правильне окреслення актуальності визначає стратегію дослідження, дозволяє відокремити головне від другорядного та визначити напрямок пошуку.

Визначення *об'єкту дослідження*. Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Як правило, об'єкт визначають як коло конкретних суспільних відносин, що буде досліджуватись у роботі.

Визначення *предмету дослідження*. Предмет дослідження - це досліджувані з певною метою властивості, ставлення до об'єкта. Предмет є вужчим поняттям, ніж об'єкт і виступає його складовою.

Найбільш важлива частина вступу – визначення *мети та завдань*

дослідження. Мета формулюється лаконічно, одним реченням і повинна впливати з теми роботи. *Наприклад*: «...Здійснити аналіз юридичних складів як підстав виникнення, зміни та припинення правовідносин». Відповідно до визначеної мети формулюються *завдання*, які деталізують та розкривають мету. Характер завдань впливає з назв розділів (у разі наявності і підрозділів) роботи і їх зміст формулюють, використовуючи такі поняття: визначити ..., встановити ..., охарактеризувати..., розробити..., виявити..., сформулювати ..., розкрити... тощо.

Остаточний варіант вступу доцільно писати після завершення основної частини роботи.

Методи дослідження. Характерною рисою наукового дослідження, яка вирізняє його від інших видів дослідження є використання наукових методів. Визначальною рисою наукового методу є вимога об'єктивності, що виключає суб'єктивне тлумачення результатів. Не повинні прийматися на віру будь-які твердження, навіть якщо вони виходять від авторитетних вчених. Загальнонаукові методи поділяються на дві групи: теоретичні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, систематизація, класифікація тощо) та емпіричні (експеримент, спостереження, опис).

В основній частині викладається зміст дослідження: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, об'єкту дослідження, з урахуванням мети та завдань курсової роботи; здійснюється аналіз нормативного матеріалу за законодавством України, іноземних держав та міжнародно-правовими документами; пропонуються можливі шляхи вирішення існуючих проблем.

Кожен *окремий розділ* слід починати з нової сторінки. Підрозділи ж *не починаються* з нової сторінки, вони розділяються один від одного пропуском у два або три рядка перед заголовком чергового підрозділу.

Найбільш оптимальний варіант структурування тексту – 3-4 розділи. У разі наявності складних розділів вони не повинні складатись з одного підрозділу. Як правило, розділ включає 2-4 підрозділи. Кожний розділ курсової роботи повинен закінчуватися короткими висновками.

У висновках до роботи викладаються найбільш важливі результати та висновки автора, одержані в роботі, які повинні містити формулювання

розв'язання поставлених завдань, її значення вивчення дисципліни.

Висновки автора повинні носити обґрунтований характер, бути результатом самостійного дослідження.

Курсова робота завершується списком використаної літератури, на які є посилання в тексті роботи та які використані при її підготовці.

Цифрові, інформативні матеріали, які не використовуються в роботі при аналізі, а тільки підтверджують якісь положення, бажано подавати в *додатках*, які подаються в кінці роботи, після списку використаних джерел. Обсяг додатків у загальному обсязі курсової роботи не враховується.

Обсяг основного тексту курсової роботи повинен бути не меншим 25 і більшим 50 аркушів. До основного тексту входять:

- титульний аркуш (1 арк.);
- завдання до курсового проекту на календарний план (1 арк.);
- відгук наукового керівника (1 арк.);
- зміст роботи (1 арк.);
- вступ (2–3 арк.);
- розділи (25–37 арк.);
- висновки (3-5 арк.).

Обсяг наступних складових роботи – списку використаних джерел та додатків (якщо вони є) - залежить від кількості джерел та змісту роботи.

4. ВИМОГИ ЩОДО ФОРМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оформлення курсової роботи. Курсова робота виконується українською мовою на папері формату А4 (297мм x 210 мм). Сторінки повинні мати *поля*: верхні і нижні не менше 20 мм, ліве 25 - 30 мм, а праве – 10 мм.

Робота друкується комп'ютерним способом. Шрифт друку – Times New Roman, звичайний, світлий. Кегль (параметри) шрифту – 14 pt (одиниць). Міжрядковий інтервал тексту – 1,5.

Нумерація аркушів проставляється у верхньому правому куті аркуша арабськими цифрами без додавання до номера аркуша будь-яких інших знаків. На першому аркуші роботи номер не проставляється.

При складанні плану роботи слід враховувати такі вимоги:

— треба зазначати у плані номери аркушів, на яких починаються відповідні структурні частини роботи (вступ, розділи, підрозділи тощо);

— такі структурні частини роботи як вступ, висновки, список використаних джерел, додатки – у плані подаються без нумерації, тобто перед ними номери не проставляються;

— назви структурних частин роботи у плані друкуються від межі лівого берега;

— назви структурних частин роботи – “Вступ”, “Розділ”, “Висновки”, “Список використаних джерел”, “Додатки” друкуються великими літерами звичайним жирним шрифтом;

— номери розділів проставляються арабськими цифрами, після яких крапка не ставиться;

— назва розділу друкуються у наступному рядку від межі лівого берега аркуша (тобто починається не після номера розділу, а під словом «розділ»);

— номер підрозділу є складним і складається з номера розділу в межах роботи і порядкового номера підрозділу в межах розділу, які між собою розділяються крапкою;

номер підрозділу починається від межі лівого поля, після номера ставиться крапка. У цьому ж рядку після крапки з великої літери рядковими літерами звичайним світлим шрифтом друкуються назва підрозділу;

— крапка в кінці жодної структурної частини роботи не ставиться.

Текст кожної структурної частини роботи починається з нового аркуша.

Слова «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» і назви розділів, друкуються центровано до тексту великими літерами жирним шрифтом.

Слово «Розділ» і номер розділу друкуються центровано в одному рядку, а назва розділу – також центровано в наступному рядку. Крапка після номера розділу не ставиться.

Назви підрозділів починаються з великої літери, друкуються центровано до тексту рядковими літерами жирним шрифтом.

Крапка після назв структурних частин роботи не ставиться.

Посилання. Особливу увагу при виконанні курсової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Посилання на використані джерела зазначаються в тексті роботи проставленням порядкового номера посилання за списком використаної літератури.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. У разі виникнення необхідності послатися на думки авторів, праці яких є рідкісними (або давніми) і не можуть бути безпосередньо опрацьовані студентом, допускається використання цитат таких авторів з інших джерел. При цьому у випадку, коли є потреба процитувати думку такого автора, яка наводиться у іншому більш сучасному виданні це слід робити так: «У своїй відомій праці С. Серодін пише, що ...»

Посилання по тексту робляться у квадратних дужках з позначенням порядкового номеру за списком використаних джерел. Якщо посилання здійснюється в цілому на джерело чи групу джерел, то в дужках зазначаються лише номери посилань, наприклад, «... у працях С.С. Алексєєва, С.М. Братуся, Р.І. Кондратьєва та М.М. Марченка, [3, 4, 5, 6] зазначається, що...».

Коли необхідно послатися на конкретні сторінки використаних джерел, то слід зазначати і номери посилань, і номери сторінок у джерелах, наприклад, «...А.С. Довгерт та Р.О. Стефанчук [9, с. 86–88; 10, с. 21–27] стверджують про...».

У випадку, коли автор курсової роботи бажає в тексті запозичити думку іншого автора, він може вчинити це двома способами: за допомогою *точної цитати*, або передати думку іншого автора *без точного цитування*. В обох випадках посилання є обов'язковим. Текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що в джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту. В обов'язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, будь то монографія або стаття, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу курсова робота до захисту не допускається.

Список використаної літератури. Список використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складається безпосередньо за друкованим твором або за каталогами та бібліографічними покажчиками повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв. Джерела можна розміщувати **тільки у порядку появи (згадування) посилань у тексті курсової роботи.**

Номер джерела у порядку його згадування надається *один раз*, якщо в подальшому в тексті роботи знов відбувається посилання на це ж джерело –

воно указується під тим номером, який вже йому був наданий. Відомості про джерела, включені в список, необхідно давати відповідно до вимог Згідно з ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання" чинний з 1 липня 2016 р. Оформлення джерел, що найбільш часто зустрічаються в курсових роботах, приведено у додатку. При посиланнях в тексті роботи на джерела вказується порядковий номер джерела (у порядку згадування), виділений двома квадратними дужками. У дужках вказується номер джерела, кома та номер сторінки або номер статті, пункту (якщо посилання на нормативний акт). Наприклад [4, с. 34] [8, ст.21].

Якщо у роботі посилаються на розділи, підрозділи, пункти, таблиці, ілюстрації або додатки – то вказують їх номери. Наприклад: «... в розділі 4...», «... дивися 2.1...», «... відповідно до 2.6...», «... на малюнку 3.3...», «... в таблиці 3.2...», «... (див. табл. 3.2)...», «... в додатку Б...». На всі таблиці (якщо вони є у роботі) в тексті роботи мають бути посилання.

Курсова робота подається студентом до деканату для реєстрації після перевірки науковим керівником та відповідно до календарного плану роботи. Несвоєчасне подання роботи може стати причиною недопуску комісією роботи до захисту.

5.Процедурні вимоги до захисту курсової роботи

Захист курсової роботи студента проводиться відповідно до графіка, затвердженого деканом юридичного факультету та погодженого з науковим керівником, в присутності комісії з членів кафедри. Для доповіді з теми курсової роботи студенту надається до 15 хвилин (офлайн) або до 7 (онлайн), після чого члени комісії можуть ставити додаткові запитання за темою темою доповіді студента. Результат захисту курсової роботи визначається оцінками згідно з Критеріями оцінювання курсової роботи, з урахуванням якості виконання всіх етапів курсової роботи та відповіді на запитання членів комісії на захисті. При позитивному захисту курсової роботи оцінка заноситься до екзаменаційної відомості. Студент, який отримав незадовільний відгук на курсову роботу наукового керівника, до захисту не допускається. У разі отримання на захисті курсової роботи незадовільної оцінки, студент має доопрацювати курсову роботу з урахуванням зауважень, визначених комісією, повторно здати її до деканату (надавши й перший

варіант) та пройти повторний захист.

Критерії оцінювання курсової роботи

КРИТЕРІЇ	Оцінки за 100-бальною шкалою	Оцінки за шкалою ECTS
1. Визначення цілей роботи:		
- чітко визначені, обґрунтовані повністю;	100-90	A
- чітко визначені, обґрунтовані у достатньому обсязі;	82-89 74-81	B C
- визначені розпливчато, обґрунтовані слабо.	64- 73 60-63	D E
2. Розробка теми у науковій літературі і законодавстві:		
- аналіз вироблений на підставі знання й осмислення світової, зокрема європейської і вітчизняної, наукової літератури і законодавства;	100-90	A
- аналіз проведений на підставі гарного знання тільки вітчизняної наукової літератури і законодавства;	82-89 74-81	B C
- поверховий аналіз вітчизняної літератури і законодавства.	64- 73 60-63	D E
3. Аналіз практики за темою роботи:		
- робота виконана на підставі ґрунтовного аналізу судової практики, або практичної діяльності (архівів) групи чи одного базового підприємства, або правоохоронного органу;	100-90	A
- робота виконана на підставі ґрунтовного аналізу практичної діяльності судових та правоохоронних органів за опублікованими у науковій літературі і періодичному друці джерелами;	82-89 74-81	B C
- у роботі судова діяльність та діяльність правоохоронних органів аналізується епізодично, не систематизована або такий аналіз відсутній зовсім	64- 73 60-63	D E
4. Виконання завдання на курсову роботу такалендарного плану і		

оформлення роботи:		
- своєчасно виконані всі завдання та пунктикалендарного плану і правил оформлення робіт;	100-90	A
- є окремі порушення, не дотримані строкивиконання календарного плану;	82-89 74-81	B C
є істотні відхилення від встановлених вимог.	64- 73 60-63	D E
5. Одержані результати:		
обґрунтовані пропозиції автора роботи, що заслуговують на увагу і підтримку, спрямовані на зміцнення законності і правопорядку у суспільних відносинах;	100-90	A
у роботі кваліфіковано використані розроблені іншими авторами підходи і вирішення теоретичних і практичних завдань з розвитку правової науки та вдосконалення законодавства;	82-89 74-81	B C
пропозиції автора незрозумілі або відсутні	64- 73 60-63	D E

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Кафедра _____ правознавства _____
(повна назва кафедри)

КУРСОВИЙ (ПРОЄКТ) РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

студента (ки) _____ курсу _____ групи _____
спеціальності _____ 081 «Право» _____
(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Керівник проекту

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

(підпис)

Результати захисту:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Дата _____

Київ - 20 _____

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Інститут, факультет _____ юридичний _____
Кафедра _____ правознавства _____
Освітній ступень_бакалавр_____
Спеціальність _____ 081 «Право» _____

(шифр і назва)

**З А В Д А Н Н Я
НА КУРСОВИЙ (ПРОЕКТ) РОБОТУ СТУДЕНТУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) _____
керівник проекту (роботи) _____,

(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені розпорядженням по кафедрі від “ ____ ” _____ 20__ року

2. Строк подання студентом проекту
(роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Юридичний факультет
ВІДГУК
керівника курсової роботи, виконаної студентом групи _____

Додаток Г

Зразок оформлення літератури

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку:

Книги одного автора

1. Терський С. В. Княже місто Володимир / С. В. Терський. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2014. – 320 с.
2. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. : Право, 2012. – Т. 4 : Косвенные налоги, 2013. — 534 с.

Книги двох і трьох авторів

4. Ромовська З. В., Черняк Ю. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. – К.: Прецедент, 2006. – 93 с.
5. Бородіна А. І. Бібліографічний словник діячів у галузі математики / Бородіна А. І., Бугай А. С. ; за ред. І. І. Гіхман. – К. : Рад. шк., 1979. – 606 с. (*помітка: відомості про авторів за косою записують у тій формі і в тій послідовності, у якій вони вказані у джерелі інформації*).

Книги чотирьох авторів

6. Основы создания гибких автоматизированных произведений / Л. А. Пономаренко, Л. В. Адамович, В. Т. Музычук, А. Е. Гридасов ; под ред. Б. Б. Тимофеева. – Киев : Техника, 1986. – 144 с.

Книги п'яти чи більше авторів

7. Архітектура Львова. Час і стилі XIII–XXI ст. / М. Бевз, Ю. Бірюльов, Ю. Богданова [та ін.]. – Л. : Центр Європи, 2008. – 720 с. – Бібліогр.: с. 698–714. (*у бібліографічному описі можуть бути наведені відомості про всіх авторів, але при необхідності їх кількість можна обмежити до вказівки трьох перших чи лише першого і додати у квадратних дужках [та ін.]*).

8. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика України / В. В. Александров, В. Ф. Возний, Б. П. Камовніков [та ін.]. – К. : Арбіс, 1992. – 158 с.

Матеріали конференцій, періодичні видання, збірники праць та серійні видання

9. Салівон Г.І. До визначення правосуб'єктності фізичної особи-роботодавця в трудових правовідносинах // «Трудове право України: сучасний стан та перспективи»: Матеріали науково-практичної конференції; м. Сімферополь, 22-24 травня 2008 р./ За ред. проф. В.С. Венедіктова. – Сімферополь: Українська асоціація фахівців трудового права, 2008. – С.202-205.

10. Населення України, 1998 рік : демографічний щорічник / Державний комітет статистики України, Управління статистики населення / [Л.М. Стельмах (відп. за вип.)]. – К. : [б. в.], 1999. – 466 с.

11. Комп'ютерні науки та інформаційні технології: Збірник наукових праць / відп. ред. Ю. М. Рашкевич. – Л.: Вид-во Лівівського нац. ун-ту, 2009. – 287 с.

Дисертації

12. Баштанник В. В. Державне управління в системі многопартійної влади: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 07.00.02 / Баштанник Володимир Васильович / Українська академія державного управління при президентові України. – К., 2002. – 220 с.

Автореферати дисертацій

13. Прилипко С.М. Предмет права соціального забезпечення: автореф. дис.... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С.М. Прилипко / Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Х., 2007. – 47 с.

Законодавчі та нормативні документи, стандарти

14. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.

15. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31, стор. 7, стаття 545

16. Кримінальний процесуальний кодекс України: за станом на 1 грудня 2016 р. – К.: Парламентське вид-во, 2016.- 207 с.

Статті з журналів та збірників

17. Панасюк О. Правове регулювання застосування штрафів до працівників/ О.Т. Панасюк // Право України. – 2006. – №8. – С.44-47.

Бесіди, діалоги, інтерв'ю

19. Порог – це не стіна, це початок шляху: [бесіда з доктором історичних наук М. Кірсенко / вела Я. Леонтієва] // Пороги. Прага. – 2003. – № 6 (листопад – грудень). – С. 12–14.

20. Міжнародна співпраця – престиж навчального закладу: [розмова з проректором із навч. роботи та міжнар. зв'язків Ю. Рашкевичем / підгот. Оріся Шиян] // Аудиторія. – 2005. – 5–12 травня. – С. 10–11.

Електронні ресурси:

Локальні ресурси

21. Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса [Электронный ресурс]: материалы междунар. конф. «Крым-2004», Судак, 5–13 июня 2004 г. / ГПНТБ России, Ассоц. ЭБНИТ. – Электрон. дан. – М., 2004. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). – Загл. с этикетки диска.

Віддалені ресурси

22. УкрМАРК: національний формат представлення бібліографічних даних [Електронний ресурс] : (проект) / Нац. б-ка України ім. І. В. Вернадського, Нац. парламент. б-ка України, Наук. б-ка ім. М. Максимовича Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Електрон. дан. (13 файлів). – 2002–2003. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/library/ukrmarc.html>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

23. Библиотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс]: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2009") / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 4. – С. 43. - Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2009/03klinko.htm>. - Назва екрана.

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА»

- 1 Світоглядні виміри загальної теорії права
- 2 Метатеоретичні проблеми теорії держави і права
- 3 Спеціальні методи теорії держави і права
- 4 Європейський шлях виникнення держави
- 5 Сутнісні властивості сучасної держави
- 6 Азіатський шлях виникнення держави
- 7 Матеріалістична концепція виникнення держави
- 8 Співвідношення принципу верховенства права та верховенства закону
- 9 Форми та методи реалізації функцій сучасної держави
- 10 Конфедерація: теоретико-правові проблеми визначення статусу
- 11 Державний режим в Україні: проблемні питання
- 12 Історія розвитку ідеї та концепції державного суверенітету
- 13 Нетипова республіка: поняття, характерні риси, види
- 14 Типологія правових систем світу: поняття, критерії
- 15 Політико-правова природа державного апарату
- 16 Держава і громадянського суспільства: правові проблеми співвідношення
- 17 Місце і роль держави в політичній системі
- 18 Основні аспекти правового зв'язку особи та держави
- 19 Основні юридичні джерела формування права у різних народів світу
- 20 Цінність права
- 21 Проблеми співвідношення права та політики
- 22 Проблеми співвідношення права та моралі
- 23 Загальні принципи права
- 24 Нетипові норми права: поняття, структура та види
- 25 Охоронна функція сучасного права: поняття, зміст та форми реалізації
- 26 Норми права і політичні норми: основні аспекти співвідношення
- 27 Норма права і нормативний припис: основні моменти співвідношення
- 28 Правовий прецедент як формально-юридичне джерело права та сфера його застосування
- 29 Дія нормативно-правових актів в часі
- 30 Дія нормативно-правових актів в просторі
- 31 Проблеми співвідношення приватного та публічного права
- 32 Проблемні питання класифікації правовідносин
- 33 Об'єкти правовідносин: поняття, ознаки, види
- 34 Поняття та види суб'єктів правовідносин
- 35 Юридичний зміст правовідносин
- 36 Мета, функції та принципи тлумачення правових норм
- 37 Структура інтерпретаційно-правової діяльності

- 38 Нормативне тлумачення норм права: проблеми теорії та практики
- 39 Проблеми доктринального тлумачення норм права
- 40 Сутність, підстави та принципи застосування правових норм
- 41 Стадії застосування правових норм
- 42 Предметні проблеми застосування правових норм
- 43 Поняття, ознаки та класифікація індивідуально-правових актів
- 44 Техніка інтерпретаційно-правової діяльності
- 45 Правозастосовча техніка: поняття, структура
- 46 Засоби юридичної техніки
- 47 Поняття, ознаки та види правомірної поведінки
- 48 Поняття та елементи складу правопорушення
- 49 Види юридичної відповідальності
- 50 Проблеми реалізації юридичної відповідальності
- 51 Теоретичні проблеми співвідношення юридичної відповідальності і державного примусу
- 52 Поняття, зміст та структура правової культури суспільства
- 53 Основні шляхи формування правової культури суспільства
- 54 Загальнотеоретичні питання правового виховання
- 55 Засоби, способи, методи та форми правового виховання
- 56 Поняття, причини, форми прояву і шляхи подолання правового нігілізму
- 57 Правові стимули та обмеження в праві
- 58 Методи правового регулювання
- 59 Структура механізму правового регулювання
- 60 Поняття, функції та мета правового регулювання
- 61 Ефективність механізму правового регулювання
- 62 Загальнотеоретичні проблеми юридичної практики
- 63 Проблеми співвідношення права, законності і правопорядку
- 64 Правопорушення: поняття, ознаки та види
- 65 Громадянське суспільство і держава: теоретико-правові засади співвідношення
- 66 Стан та перспективи становлення правової держави в Україні
- 67 Проблеми сучасного право розуміння
- 68 Теоретичні засади правотворчості в Україні
- 69 Становлення ідеології соціально-правової держави в країнах континентальної Європи.
- 70 Політико-правове підґрунтя англо-американських концепцій соціально-правової держави.
- 71 Особливості становлення державно-правової думки в Україні.
- 72 Місце державного апарату в реалізації функцій держави в умовах громадянського суспільства.

- 73 Демократизація державно-правових інститутів як фактор розвитку громадянського суспільства.
- 74 Реформування інститутів публічної влади: загальнотеоретичні аспекти.
- 75 Українська державність у ХХ ст.: загальнотеоретична характеристика.
- 76 Соціально-правова держава: світовий досвід та реалії України.
- 77 Основоположні принципи соціально-правової державності: загальнотеоретична характеристика.
- 78 Еволюція державного режиму в Україні: загальнотеоретичні аспекти.
- 79 Громадянське суспільство та соціально-правова держава: співвідношення та взаємозв'язок.
- 80 Політико-правова ідеологія побудови громадянського суспільства.
- 81 Політико-правове підґрунтя становлення та розвитку соціальної держави.
- 82 Співвідношення формаційного та цивілізаційного підходів до типології держави: порівняльно-правова характеристика.
- 83 Порівняльна загальнотеоретична характеристика теорій «вродженого природного права».
- 84 Формальна визначеність норм права як одна із головних ознак юридичного права.
- 85 Установчі норми в системі юридичного права: поняття та значення в процесі правового регулювання.
- 86 Норма права як первинний елемент системи права.
- 87 Місце правосвідомості у механізмі правового регулювання.
- 88 Юридичні, ідеологічні та матеріальні джерела права: співвідношення та взаємозв'язок.
- 89 Неправомірна та правомірна поведінка: порівняльно-правова характеристика.
- 90 Законодавчі акти та підзаконні нормативно-правові акти в системі законодавства України: порівняльно-правова характеристика.
- 91 Система законодавства як один із елементів національної правової системи.
- 92 Системний характер норм права як одна із головних ознак юридичного права.
- 92 Норми матеріального права та норми процесуального права: порівняльно-правова характеристика.
- 93 Держава та національна правова система: загальнотеоретичні аспекти співвідношення та взаємодії.
- 94 Галузі, підгалузі та інститути права: співвідношення та взаємозв'язок в системі права.
- 95 Тлумачення законодавства та проблеми захисту прав громадян
- 96 Юридичні діяння в системі юридичних підстав виникнення, зміни та припинення правовідносин.
- 97 Кодифікація законодавства як один із шляхів подолання прогалин в праві та юридичних колізій.

- 98 Принцип поділу влади: історія та сучасність.
- 99 Правовий закон: поняття, сутність та значення у соціальному регулюванні.
- 100 Правова ідеологія: сутність та функції.
- 101 Форми реалізації норм права: загальнотеоретична характеристика.
- 102 Застосування права та його стадії.
- 103 Правотворчість та її види.
- 104 Інтерпретаційно-правовий акт: поняття, властивості, види.
- 105 Акти застосування норм права: поняття, ознаки, види.
- 106 Суб'єктивне юридичне право та юридичний обов'язок (поняття, складовиди, значення).
- 107 Нормативно-правовий договір: поняття, ознаки, види.
- 108 Юридичні факти: поняття, види, значення.
- 109 Межі прав людини: міжнародний та національний аспект.
- 110 Класифікація прав людини: загальнотеоретична характеристика.
- 111 Економічні, соціальні та культурні права: загальнотеоретична характеристика.
- 112 Загальнотеоретична характеристика форм права.
- 113 Закон: поняття, ознаки, види та засади верховенства закону у Конституції України.
- 114 Поняття, юридичні властивості нормативно-правових актів.
- 115 Суб'єкти та об'єкти правовідносин: поняття, ознаки, види, значення.
- 116 Тенденції розвитку прав людини в сучасних умовах
- 117 Поняття та стадії імплементації міжнародно-правових принципів і норм щодо прав людини у державно-правову практику.
- 118 Причини і стадії імплементації міжнародно-правових принципів і норм щодо прав людини у державно-правову практику.
- 119 Впровадження міжнародно-правових норм щодо прав людини в юридичну практику України.
- 120 Основні причини правопорушень у сучасній Україні та шляхи їх подолання
- 121 Особливості функцій сучасних демократичних держав соціальної орієнтації.
- 122 Конституційні засади організації та функціонування механізму та апарату держави в Україні.
- 123 Суб'єкти політичної системи суспільства; їх характеристика та форми взаємодії.
- 124 Право і мораль: проблеми їх взаємин за сучасних умов.
- 125 Плюралізм праворозуміння у сучасному правознавстві.
- 126 Ознаки і властивості об'єктивного юридичного права.
- 127 Функції об'єктивного юридичного права.
- 128 Юридична освіта: актуальні проблеми розвитку в Україні

- 129 Тенденції розвитку правового статусу особистості в Україні.
- 130 Право як цінність культури
- 131 Взаємодія права і правосвідомості.
- 132 Законодавчий процес в Україні: основні стадії та особливості.
- 133 Зміст принципу верховенства права.
- 134 Критерії утворення галузей та інститутів права.
- 135 Поняття, види та значення інкорпорації нормативно-правових актів.
- 136 Поняття та необхідність систематизації нормативно-правових актів.
- 137 Основні концепції походження держави.
- 138 Поняття, сутність та ознаки держави.
- 139 Класифікація держав.
- 140 Прогалини у праві.
- 141 Юридична техніка.
- 142 Сім'я загального права (англосаксонська)
- 143 Юридичний менталітет, правова свідомість і правова культура.
- 144 Різноманітні підходи до визначення поняття права. Типологія право розуміння
- 145 Нормативіський підхід до розуміння права як засіб підтримання законності і стабільності
- 146 Соціологічний підхід до розуміння права як засіб забезпечення динамізму суспільного життя
- 147 Психологічна теорія права та можливості її використання в юридичній практиці
- 148 Право і релігія
- 149 Релігійна правова сім'я
- 150 Романо-германська правова сім'я
- 151. Розвиток національного законодавства в умовах воєнного стану

Рекомендована література

1. Аврамова О., Жидкова О. Четверте покоління прав людини: постановка проблеми // Право України. – 2010. - №2. - С.101-108.
2. Алексі Р. Існування прав людини // Право України. – 2011. - №8. - С.121-131.
3. Алексеев С.С. Собрание сочинений. В 10 т. Т.8. – М.: Статут, 2010. – 480с.
4. Алексеев С.В. Зримая истина. Книга о православной иконе для семьи и школы. – М.: Ладан, 2006. – 288с.
5. Алексеев С.С. Общая теория права. – М., 2008.
6. Бандура О. Основні цінності права як система // Право України. – 2008. - №5. – С.14.
7. Белкін Л. Від верховенства права до правового нігілізму: небезпеки деяких тлумачень // Право України. – 2010. - №11. - С.56-66.
8. Бігун С. Право як релігія: про ще одну роль юристів // Юридична газета.- 2008. - №22 (157). – 03 червня.
9. Бірюкова А. Співвідношення звичаю та закону: історичний аналіз // Право України. – 2008. - №3. – С.41-44.

10. Волинець В. Поняття функцій держави у правовій теорії Г. Єллінека: теоретико-методологічні аспекти // Право України. – 2012. - №7. - С.118-127.
11. Гайворонський В. Яким має бути механізм впровадження принципу верховенства права // Право України. – 2005. - №10. – С.114-118.
12. Головатий С. Верховенство права, або ж Правовладдя: вкотре про доктринальні манівці вітчизняної науки // Право України. – 2010. - №4. С.206-225; №5. – С. 64-77.
13. Гринюк Р. Правова держава і демократія: питання взаємодії та взаємозв'язку // Право України. – 2010. - №7. С.43-51.
14. Гусарев С.Д., Карпов О.М. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності).- К.: Знання, 2006.- 487 с.
15. Добрускін М.Е. Релігія и атеизм на историческом перепутье: прошлое и современность: Монографія. — Харьков: Компания СМІТ, 2005. — 276с.
16. Дутка Г.І. Верховенство закону і верховенство права: взаємовиключення чи взаємопоєднання // Держава і право.- 2006. - №2. – С.3-9.
17. Євграфова Є. Об'єктивність права: гіпотеза та сприйняття // Право України. – 2012. - №3-4. - С.385-396.
18. Єленський В. Релігійна свобода: українська реальність і світовий досвід // Релігійна свобода і права людини: Правничі аспекти. – Львів, 2001. – Т.2.
19. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688с.
20. Заморська Л. Нормативність права в радянському праворозумінні // Право України. 2011. - №11-12. – С.159-163.
21. Заморська Л. До питання про визначення категорії «норма права»// Право України. – 2011. - №4. – С.156-160.
22. Кальниш Ю.Г. Державно-церковні відносини: світова практика і досвід України // Вісник Укр. академії держ. управління при Президентові України. - 2000. - № 1. - С. 166-175.
23. Карабань В. Правозастосовчі аспекти системи права. – 2006. - №5. – С.48
24. Коваленко Л. До проблем релігійної освіти у світській державі // <http://www.risu.org.ua/ukr>
25. Коваль М.Г., Запорожець А.М. Юридична деонтологія. – Миколаїв: НУК, 2006. – 27с.
26. Ковальчук А. Про необхідність наукового розуміння базових категорій правознавства і юриспруденції // Право України. – 2006. - №9 – С.103.
27. Ковальчук В. Конституція як основа легітимності публічної влади в правовій демократичній державі // Право України. – 2010. - №7. - С.59-70.
28. Козюбра М. Верховенство права: українські реалії та перспективи // Право України. – 2010. - №3. - С.6-19.
29. Конох М., Хрідочкін А. Роль правової освіти у приведенні змісту правата свобод засуджених до міжнародних стандартів // Право України. – 2006. - №8 – С.127.
30. Костенко О. Юридична освіта і правове виховання як засоби забезпечення правопорядку (щодо юридичної освіти і правового виховання «соціально-натуралістського типу») // Право України. – 2011. - №8. – С.187-195.

31. Коструба А. Норми права і правоприпиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання // Право України. – 2011. - №3. – С.202- 207.
32. Кравченко С. Громадська правова свідомість як необхідний елемент побудови громадянського суспільства в Україні // Право України. – 2009. - №12. - С.140-144.
33. Крисюк Ю. Сучасні філософсько-правові концепції права та правопорядку // Право України. – 2011. - №8. - С.203-209.
34. Левенець Ю. Еволюція політичної влади в Україні // Вісник Національної Академії Наук України. – 2011. - №8. – С.3-13.
35. Лемак В. Принцип верховенства права в Україні: основні загрози // Право України. – 2010. - №3. - С.44-52.
36. Лемак В. Політичні партії як інститут громадянського суспільства: проблеми правового регулювання в Україні // Право України. – 2010. - №7. - С.18-24.
37. Лернер Н. Релігійні права людини на основі документів ООН // Релігійна свобода і права людини: Правничі аспекти. – Львів, 2001. – Т.2. – С.152-153.
38. Мартинюк Р. Нормативне визначення порядку розробки і прийняття нової Конституції України // Право України. – 2011. - №6. - С.113-122.
39. Медведчук В. Держава і громадянське суспільство: український вибір // Право України. – 2012. - №3-4. - С.375-385
40. Мельник О. Сфера правового регулювання: поняття, ознаки, види // Право України. – 2010. - №9. С.132-146.
41. Мінченко О. Юридична професія у Німеччині: аналіз окремих питань // Право України. – 2006. - №1. – С.140.
42. Мірошніченко М. Право: терміно-поняття, поняття, категорія. – 2006. - №3. – С.29.
43. Мірошніченко М. Системно-інформаційний підхід у дослідженні правової системи // Право України. – 2006. - №8. – С.35.
44. Нерсесянц В.С. Філософія права. – М.: 1997.- с.32-68, 311-322.
45. Ніколаєнко Н. Функції релігії та їх зв'язок з охоронно-правничими функціями держави: історичний аспект // <http://www.experts.in.ua>
46. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України: Монографія (Навч. посібник). – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 331 с.
47. Оборотов Ю. Праворозуміння як аксіоматичне начало (постулат) права // Право України. – 2010. - №4. - С.49-56.
48. Оніщенко Н. Сучасне праворозуміння у контексті витоків, постулатів, основних принципів та функціонального призначення права // Право України. – 2010. - №4. - С.156-164.
49. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії: Монографія. – К., 2002. – 352с.
50. Оніщенко Н.М., Лоціхін О.М. Функції права: значення, сутність, система// Часопис Київського університету права, 2004. - №2. – С.9-13.
51. Павлов В. Методологія наукового пізнання правових традицій України // Право України. – 2007. - №10 – С.17.

52. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології: Монографія. - К.: Юрид. думка, 2008.
53. Петренко А.В. Теория государства и права. – М.: АСТ, 2010. – 160с.
54. Петришин О. Верховенство права в системі правового регулювання суспільних відносин // Право України. – 2010. - №3. - С.24-36.
55. Пивоваров Д.В. Философия религии. – М.: Академический Проект 2006. – 640с.
56. Пилипенко К.М., Соловйова В.В. Юридична деонтологія / Навч.-метод. посіб. – Донецьк: Юго-Восток, 2006. – 84с.
57. Плавич В. Феномен права та його розуміння на сучасному етапі суспільного розвитку // Юридична Україна. – 2005. - №1. – С.4-8.
58. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. - К.: Аттіка, 2001.
59. Рабінович П. Верховенство права як соціально-природний феномен (контури ідеалу) // Право України. – 2010. - №3. - С.19-24.
60. Рабінович С. Суспільна мораль як предмет етики та юриспруденції // Право України. – 2011. - №8. - С.173-180.
61. Разумков О. Державна політика щодо релігії і церкви як чинник демократизації церковно-релігійного життя в Україні // Матеріали міжнар. конф. 15-16 травня 1998 року "Релігія і суспільство в Україні: факторизмін". - К. - 1998. - С. 9-13.
62. Селіванов В. Нетотожність права і закону (методологічний аспект) // Право України. – 2005. - №5. – С.7
63. Скрипнюк О. Правова держава в Україні: теоретична модель і практика реалізації на сучасному етапі // Право України. – 2010. - №7. С.4-12.
64. Сливка С. Правнича деонтологія: проблеми, пошуки // Право України. – 2000. - №11. – С.118.
65. Сливка С.С. Юридична деонтологія – К.: Атака, 2008. – 295с.
66. Соловьев В.С. Право и нравственность.- М.: Мысль, 1990.- с.88-123.
67. Стовба О. Праворозуміння vs правосвідомість: проблеми і перспективи // Право України. – 2010. - №4.- С.64-83.
68. Сухонос В.В. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2005. – 536с.
69. Тацій В. Українська держава і право на початку ХХІ століття // Право України. – 2010. - №1. - С.6-15.
70. Теорія держави і права: академ.курс: підруч./ за ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., 2006.
71. Тертишник В. Верховенство права і закону // Право України. – 2010. - №6. - С.87-93.
72. Тертишник В. Забезпечення верховенства права та концептуальні проблеми гармонізації законотворчого процесу // Право України. – 2010. - №12. - С.74-80.
73. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку // Право України. – 2010. - №7. С.94-101.
74. Фридрих фон Хайек Право, законодательство и свобода. – М., 2006. – 648с.

- 75.Цвік М.В. Фундаментальні проблеми теорії права// Антологіяукраїнської юридичної думки.Т.10: Юридична думка незалежної України. – К., 2005.
- 76.Цимбалюк М. Онтологічний аспект дослідження права та правосвідомості // Право України. – 2007. - №2. – С.31.
- 77.Шевчук С. Принцип верховенства права та найвища юридична сила Конституції України // Право України. – 2011. - №5. - С.175-182.
- 78.Шкарабан В. Невідповідність юридичних обов'язків і суб'єктивних прав як перешкода у реалізації рівності та рівноправності // Право України. – 2011. - №8. - С.344-350.
- 79.Шукліна Н. Зміст конституційного принципу визнання людини найвищою соціальною цінністю // Право України. – 2010. - №11. - С.76-84.
- 80.Ющик О. Сутність законодавчого процесу: до методології визначення // Право України. – 2005. - №5. – С.7
81. Яковлєв Ю.В. Юридическая деонтология.- Харків, Одіссей, 2005.- 112с.
- 82.Головатий С. Україна – «соціальна» держава: що це? // Право України. – 2014. – № 8. – С. 201-209.
- 83.Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с.
- 84.Філософія прав людини / За ред. Ш. Госепата, Г. Ломанна. – К.: Ніка-Центр, 2012.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА»
*(для студентів освітньої програми «Право» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»)*

Укладачі:

Олена Сергіївна АРСЕНТЬЄВА
Михайло Іванович
АНТОНЕНКОЛюбов Вячеславна
КОТОВА
Борис Григорович РОЗОВСЬКИЙ